

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **A. T. T.**, zast. Mgr. Vratislavem Tauberem, advokátem se sídlem náměstí 28. října 1898/9, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2022, č. j. 32 Az 9/2020-28,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2022, č. j. 32 Az 9/2020-28, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 1. 2020, č. j. OAM-971/ZA-ZA11-HA13-2019, **se ruší** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 8 228 Kč do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Vratislava Taubera.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 1. 2020, č. j. OAM-971/ZA-ZA11-HA13-2019, kterým nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana dle zákona č. 325/1999 Sb. o azylu.

[2] Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel podal dne 4. 11. 2019 žádost o udělení mezinárodní ochrany; uvedl, že nebyl členem žádné politické organizace a nebyl politicky aktivní; je zdravý, svobodný, dcera H. A. T., nar. X v P., žije v současnosti s babičkou (matkou stěžovatele) v České republice. Do Prahy poprvé přicestoval letecky v roce 1995 z důvodu sloučení rodiny s matkou, od té doby navštívil Vietnam v roce 2011, 2012 a 2013. Do České republiky přicestoval v roce 2013 na základě povolení k trvalému pobytu, od té doby pobývá v České republice nepřetržitě. Poprvé požádal o udělení mezinárodní ochrany v roce 2002, ta mu nebyla udělena. Uvedl, že v České republice hodná žít, protože zde má nezletilou dceru a matku, návrat do Vietnamu odmítá, neboť tam nemá žádné zázemí.

[3] V pohovoru, který se uskutečnil za přítomnosti tlumočnice, dále uvedl, že do České republiky přicestoval v roce 1995, bydlel s matkou v Teplicích a pomáhal jí ve stánku; v roce 1996 se přestěhoval do Brna a prodával na stánku, v roce 1999 mu bylo zrušeno pobytové povolení, protože prodával značkové zboží, což nevěděl; žil 8 let s Češkou, v té době zde provozoval bistro. Ve Vietnamu se následně seznámil s přítelkyní, která je matkou jejich dcery; od roku 2015 s přítelkyní nežije. Dále uvedl, že v roce 2012 začal provozovat hernu a měl potíže související s prodejem drog, byl ve vězení, propuštěn byl v roce 2019; kvůli tomu přišel o povolení k trvalému pobytu, které měl od roku 2004. Když byl ve vězení, o dceru se starala jeho přítelkyně, ta v roce 2015 odcestovala do Německa a dceru vzala s sebou; před dvěma lety (pozn. NSS (-tj. zřejmě v roce 2017) nechala přítelkyně dceru v České republice a od té doby o ni pečuje jeho matka. Matka pozbyla povolení k trvalému pobytu a z důvodu manželství s českým občanem pobývá v ČR na základě překlenovacího víza; po uplynutí podmíněného trestu by povolení měla opět získat. Dcera má povolení k trvalému pobytu. Stěžovatel uvedl, že v současné době bydlí v pronajatém bytě společně se svou matkou a dcerou, obě ho potřebují; matka má cukrovku a operovaný nádor, doložil na podporu svých tvrzení rodný list dcery a rozhodnutí o přijetí do Základní a mateřské školy Brno, Staňkova.

[4] Správní orgán neshledal žádný důvod pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Poukázal na to, že stěžovatel přicestoval do České republiky legálně za účelem sloučení rodiny se svojí matkou, o pobytové oprávnění přišel vlastním zaviněním, neboť zde páchal trestnou činnost; konstatoval, že žádostí stěžovatel hodlá legalizovat svůj pobyt na území České republiky, což není relevantním důvodem pro udělení azylu. Žalovaný nerozporoval tvrzení stěžovatele, že v České republice má matku a dceru, které ho potřebují, nicméně konstatoval, že s ohledem na jeho trestní minulost „to nevyznívá nijak přesvědčivě“; poukázal na to, že stěžovatel namísto toho, aby se staral o dceru, páchal trestnou činnost, významnou část jejího života strávil ve výkonu trestu odnětí svobody, svým chováním tedy o zájmu o své dítě nepřesvědčil. Co se týče matky, konstatoval žalovaný, že stěžovatel nepředložil žádnou lékařskou dokumentaci. V dalším žalovaný poukázal na to, že samotné rodinné vazby nejsou důvodem pro udělení azylu ani doplňkové ochrany, a odkázal stěžovatele na postup dle zákona o pobytu cizinců.

[5] **V žalobě** stěžovatel namítal, že na území ČR žije od dětství, má zde nemocnou matku a malou dceru. Návrat do Vietnamu odmítá, protože tam nemá žádné zázemí. Uvedl, že žalovaný nesprávně posoudil možnost udělení doplňkové ochrany, neboť v případě navrácení do Vietnamu by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy dle § 14a

odst. 2 písm. d) zákona o azylu; vycestování by bylo v rozporu s mezinárodními závazky, představovalo by porušení jeho práva na respektování soukromého a rodinného života, jež je chráněno především čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“) nebo článkem 17 Mezinárodního paktu OSN o občanských a politických právech. Žalovaný však v napadeném rozhodnutí toliko obecně odkazuje na možnost upravit si pobyt v souladu se zákonem o pobytu cizinců, aniž by se blíže zabýval tím, zda je reálné takový pobyt vůbec zajistit. Žalovaný se tedy nedostatečným způsobem vypořádal s otázkou, zda již samotný návrat do země původu nebude představovat nepřiměřený zásah do jeho práva na respektování soukromého a rodinného života.

[6] **Krajský soud** neshledal žalobu důvodnou a zamítl ji. Poukázal na to, že stěžovatel nese břemeno tvrzení, dále uvedl, že veřejně činný ve Vietnamu nebyl, potíže se státními orgány rovněž nikdy neměl, ani netvrdil, že by byl v zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů, což by zakládalo důvod pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Krajský soud přisvědčil žalovanému rovněž v tom, že stěžovatel nesplnil ani podmínky pro udělení azylu dle § 13, resp. § 14 zákona o azylu.

[7] Dle krajského soudu jádro stěžovatelovy argumentace směřovalo k tomu, že mu měla být udělena doplňková ochrana, neboť jeho vycestování do země původu by představovalo porušení jeho práva na respektování soukromého a rodinného života. Krajský soud odkázal na četnou judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se posuzování (ne)přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života [§14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu]; konstatoval přitom, že o nepřiměřený zásah se nejedná, může-li cizinec a jeho rodina vést svůj soukromý a rodinný život v jiné zemi, například v domovském státě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 Azs 167/2016-25). Krajský soud uvedl, že u stěžovatele nebylo ničím prokázáno, že by nemohl budovat své rodinné zázemí či prohlubovat rodinné vazby v zemi původu, když jeho dcera i její matka jsou vietnamskými státními příslušníky, navíc matka jeho dcery již v roce 2015 odcestovala do Německa, přičemž původně vzala dceru s sebou, ale před dvěma roky dceru nechala v ČR v péči matky stěžovatele. Dcera v ČR pobývá na základě trvalého pobytu; tím, že stěžovateli nebyla udělena mezinárodní ochrana, nebylo porušeno jeho právo na respektování soukromého a rodinného života, neboť čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu osob, které nejsou jeho státními příslušníky, ohledně země jejich pobytu a umožnit jim přenést si soukromý život na území daného státu. Z judikatury dle krajského soudu vyplývá, že podmínky pro použití tzv. extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod jsou velmi přísné; výjimečné okolnosti nebyly v případě stěžovatele prokázány, neboť mu není jakýmkoliv způsobem znemožněn rodinný život v zemi jeho původu. Tvrdí-li, že jej potřebuje i jeho matka, tak dle názoru soudu i ona se může vrátit do země původu a inzulín užívat tam. Stěžovatel netvrdil jiné aktuální zdravotní potíže. Zmiňoval, že jeho matka byla třikrát na operaci nádoru a nyní má cukrovku; sice uváděl, že jeho matka má překlenovací víza z důvodu manželství s občanem ČR, avšak se svým manželem ani nesdílí společnou domácnost. Stěžovatel totiž uváděl, že domácnost sdílí se svou matkou a dcerou. Na druhou stranu lze dle krajského soudu předpokládat, že by to měl být manžel, kdo by se měl o svou manželku v případě zdravotních a jiných obtíží postarat a neměla by tak být

péčí či výživou závislá na stěžovateli. Judikatura Nejvyššího správního soudu dle názoru krajského soudu nevylučuje, že by zásah do rodinného či soukromého života cizince mohl představovat hrozbu vážné újmy a důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 zákona o azylu; vychází však konstantně z toho, že se jedná o výjimečné případy pramenící z mimořádných okolností; o ty se ovšem v případě stěžovatele nejedná. Soud ani nedospěl k závěru, že by byl porušen čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, neboť v této věci se nejedná o odloučení rodiče od dítěte a rodinný a soukromý život může stěžovatel rozvíjet i v zemi svého původu. Dle krajského soudu ani obavy z toho, že v případě návratu do vlasti bude stěžovatel nezaměstnaný, nelze považovat za hrozbu skutečného nebezpečí vážné újmy, jak je vymezena v § 14a zákona o azylu, resp. v čl. 15 původní i nové kvalifikační směrnice.

[8] Stěžovatel v **kasační stížnosti** nesouhlasí s posouzením věci krajským soudem. Tvrdí, že jeho dcera se v České republice narodila, pobývá zde celý svůj život, studuje zde, má zde veškeré své kamarády, zázemí a jiné prostředí nezná. Stěžovatel je jedinou pečující osobou o nezletilou, jelikož její matka ji opustila a vycestovala do Německa, v současné době o nezletilou nejeví žádný zájem. Pokud by stěžovateli nebyla udělena doplňková ochrana, byl by nucen vycestovat, nezletilá by vzhledem ke své citové a existenční závislosti na stěžovateli byla nucena opustit jí známé prostředí, a tím by došlo k obrovskému zásahu do nejlepšího zájmu nezletilé. Kasační stížnost stěžovatele tak svým významem podstatně přesahuje jeho vlastní zájmy dle § 104a s. ř. s. (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS).

[9] Stěžovatel předně uvádí, že žalovaný zcela nesprávně konstatoval, že existence rodinných vazeb nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v žádné její formě. Taková teze je však zcela nesprávná a nemá oporu v judikatuře Nejvyššího správního soudu. V rozsudku ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020-71, který se týkal obdobného skutkového případu, jako je nyní posuzovaná věc, Nejvyšší správní soud konstatoval: „*Na rozdíl od městského soudu shledal Nejvyšší správní soud úvahy žalovaného k dané otázce zcela nedostatečnými. Výše zmiňované konstatování žalovaného, že „existence soukromých a rodinných vazeb nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v žádné její formě“, je v rozporu s citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu. Žalovaný nejenže nedostatečně, ale vlastně v podstatě vůbec neposuzoval možné důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu z pohledu osobních a rodinných vazeb stěžovatele na území ČR, především pak jeho vztahu ke dvěma nezletilým synům, kteří mají na území České republiky povolen trvalý pobyt*.“ Žalovaný tak postupoval v rozporu s citovanou judikaturou a na základě tohoto zcela nesprávného tvrzení v podstatě vůbec neposoudil, zda by stěžovateli vznikla vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu v případě, kdy by mu nebyla udělena doplňková ochrana a byl by tak nucen vycestovat. Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování stěžovatele se tak žalovaný vůbec nezabýval tím, jaké bude mít rozhodnutí dopad na nezletilou dceru stěžovatele a jak bude zasaženo do jejich práv zakotvených v Úmluvě o právech dítěte.

[10] Krajský soud v napadeném rozhodnutí správně konstatoval, že zásah do rodinného a soukromého života cizince mohl představovat důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 písm. d) zákona o azylu, a to např. „*v případech, kdy by si žadatel*

vytvořil na území České republiky takové rodinné či příp. osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do jeho rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území České republiky"; nicméně v případě stěžovatele shledal, že tyto podmínky nejsou splněny. Stěžovatel se však domnívá, že právě v jeho případě jsou splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, jelikož právě i pouhé vycestování do Vietnamu by bylo zcela nepřiměřeným zásahem do rodinného či soukromého života nejen jeho samotného, ale především jeho nezletilé dcery a matky. Neudělením doplňkové ochrany stěžovateli, a s tím spojenou povinností vycestovat, by bylo velmi zásadně zasaženo do práva na rodinný a soukromý život stěžovatele a především do nejlepšího zájmu nezletilé dcery. Stěžovatel se proto domnívá, že již jeho pouhým vycestováním z území by bylo velmi nepřiměřeně zasaženo především do života jeho nezletilé dcery, která má v České republice tak silné vazby (resp. jediné, které má) a která by musela vycestovat spolu s otcem, že by tím došlo k porušení mezinárodních závazků.

[11] Dle stěžovatele bylo úkolem žalovaného i krajského soudu, aby zhodnotili, zda již pouhé vycestování stěžovatele, které by bylo důsledkem napadeného rozhodnutí, nezasahuje nepřiměřeně do jeho rodinného a soukromého života, ale také do života nezletilé dcery. Žalovaný, potažmo krajský soud se nezabývali případnými právními ani faktickými překážkami; krajský soud pouze uvedl, že nemůže jít o nepřiměřený zásah do rodinného života stěžovatele, jelikož nebylo „*ničím prokázáno, že by nemohl budovat své rodinné zázemí či prohlubovat rodinné vazby v zemi původu, když jeho dcera i matka jeho dcery jsou vietnamskými státními příslušníky*". Takové hodnocení je zcela nedostačující a v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu. Žalovaný i krajský soud pochybili, jelikož se nezabývali situací stěžovatele důsledně a nezjistili skutkový stav věci ve smyslu § 3 správního řádu. Krajský soud i žalovaný měli vzít v úvahu to, jaké jsou faktické překážky případného vycestování stěžovatele a případně jeho dcery do Vietnamu. Konkrétně bylo třeba zabývat se tím, že stěžovatel je otcem jedenáctileté dcery, která od narození vyrůstá v České republice a jediné zázemí má právě zde, kdy o ni pečuje pouze stěžovatel, jelikož její matka vycestovala do Německa a o nezletilou již několik let nejeví zájem. Nezletilá nezná jiné prostředí (kromě pár měsíců, kdy byla s matkou v Německu) a veškeré vazby, které má, jsou vytvořené v České republice a s těmi, co zde pobývají. Nezletilá v České republice studuje, má zde veškeré kamarády, jediného rodiče a babičku. Vietnam je pro ni zcela cizí zemí. Nezletilá již velmi utrpěla, když ji matka vytrhla ze známého prostředí a odvezla ji s sebou na pár měsíců do Německa, přičemž poté ji odvezla zpátky do Česka za otcem, který v té době byl propuštěn z trestu odnětí svobody, a od té doby s nezletilou neudržuje žádný kontakt. Nezletilá je proto na svého otce velmi fixovaná nejen z důvodu svého relativně nízkého věku, ale především z toho důvodu, že je pro ni jediným rodičem. Případná povinnost vycestování jejího otce z území by pro ni představovala další velkou újmu a bylo by tak značně narušeno její stabilní rodinné prostředí, na které je celý život zvyklá.

[12] Pokud by stěžovateli nebyla udělena doplňková ochrana, musel by vycestovat ze země a musel by buď ponechat nezletilou v České republice, nebo vycestovat i s ní do Vietnamu. V prvním případě by došlo k obrovskému narušení pout, které jedenáctiletá dcera chová ke stěžovateli jakožto ke svému otci a „jedinému rodiči". Tato varianta je fakticky nemožná, jelikož nezletilá zde nemůže pobývat bez svého zákonného zástupce

a v jedenácti letech není možné, aby se o sebe postarala sama. V úvahu nepřipadá ani to, aby o ni pečovala její babička, která na tom je zdravotně špatně a je už vyššího věku. Pokud by nezletilá musela vycestovat do Vietnamu spolu s otcem, byla by vytržena ze svého přirozeného prostředí, které je pro ni jediné známé a musela by tak opustit celý svůj dosavadní život, kamarády i babičku, se kterou bydlí. I přesto, že nemá české občanství, je Česká republika jejím domovem a bylo by tak zcela nepřiměřené, že musí vycestovat.

[13] Stěžovatel rovněž poukazuje na to, že samotná povinnost vycestovat je spojena s velkou finanční zátěží pro celou rodinu a také následný pobyt ve Vietnamu by byl pro rodinu finančně neúnosný, protože výdělečně činný je pouze stěžovatel. Rodina by se tak mohla dostat do velkých existenčních problémů, kdy si lze těžko představit, že by ve Vietnamu mohla uživit. Krajský soud v podstatě bez jakéhokoliv podkladu dospěl k závěru, že rodina může vést svůj rodinný život ve Vietnamu, přičemž se opomněl zabývat jak faktickými překážkami vycestování, tak především nejlepším zájmem jeho nezletilé dcery.

[14] Stěžovatel také připomíná, že významnou okolností je také to, že se stará i o svoji maminku, která s ním a nezletilou sdílí společnou domácnost, ale její zdravotní stav není dobrý. I pro ni je velmi důležitá přítomnost stěžovatele na území, jelikož její vztah s českým manželem je komplikovaný a ten není schopný se o ni jakkoliv postarat a poskytnout jí pomoc při jejím zdravotním stavu.

[15] Stěžovatel dále zdůrazňuje, že si na území České republiky nemůže žádat o žádné jiné pobytové oprávnění a jedinou šancí, jak získat oprávnění na území zůstat, je prostřednictvím zákona o azylu, a to prostřednictvím doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d). Stěžovateli byl zrušen pobyt na území a faktické důsledky jsou pro něj obdobné jako při vyhoštění. Stěžovatel nemá možnost požádat o jinou formu pobytu na území České republiky a bude muset vycestovat zpět do země původu a tam na zastupitelském úřadu podat žádost o pobytové oprávnění. Vzhledem k tomu, že o žádosti bude opět rozhodovat žalovaný, je zřejmé, že mu nebude uděleno pobytové oprávnění, jelikož podle § 56 odst. 2 písm. a) zákona o pobytu cizinců nebude splňovat podmínku trestní zachovalosti. Žalovaný sice má v této situaci ze zákona stanovenou povinnost přihlížet k rodinnému a soukromému životu cizince, avšak je zřejmé, že pokud stěžovateli zrušil pobyt a nepovažoval toto rozhodnutí za nepřiměřené, neudělil mu z tohoto důvodu ani doplňkovou ochranu, je jisté, že dojde ke stejnému závěru i při posuzování nové žádosti. Zisk nového pobytového oprávnění tak je pro stěžovatele fakticky nemožný. V zákoně o pobytu cizinců, na který se žalovaný odvolává, neexistuje jiný institut, o který by stěžovatel mohl na území České republiky požádat, aniž by byl nucen Českou republiku a veškeré své zázemí opustit. Jedinou možností je vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Zcela zásadní však je, že rozhodnutí o neudělení víza za účelem strpění není možné soudně přezkoumat, jelikož se na řízení o udělení víza nevztahují ustanovení částí druhé a třetí správního řádu (viz § 168 odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Nadto podáním žádosti o toto vízum nevznikne stěžovateli fikce oprávnění k pobytu, proto by tedy stěžovatel stejně nemohl na území setrvat, ale byl by nucen vycestovat zpět do Vietnamu.

[16] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s rozsudkem krajského soudu, trvá na správnosti svého rozhodnutí a navrhl kasační stížnost zamítnout, resp. odmítnout pro její nepřijatelnost.

[17] **Nejvyšší správní soud** přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[18] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[19] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že posuzovaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a je tedy přijatelná, neboť shledal v napadeném rozsudku krajského soudu zásadní, dále popsané pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele a k němuž byl Nejvyšší správní soud povinen přihlédnout i nad rámec kasačních důvodů z úřední povinnosti [§ 103 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 109 odst. 4 s. ř. s.].

[20] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[21] Nejvyšší správní soud připomíná, že se otázkou možného porušení čl. 8 Úmluvy vycestováním žadatele o mezinárodní ochranu a tedy případného udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu žadateli o mezinárodní ochranu opakovaně zabýval (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012-28, nebo ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020-47). Nejvyšší správní soud rovněž již několikrát zdůraznil, že správní orgány jsou povinny zohlednit i mezinárodní závazky, které pro Českou republiku vyplývají z Úmluvy o právech dítěte (viz např. rozsudky ze dne 16. 3. 2020, č. j. 5 Azs 404/2019-28, a ze dne 29. 5. 2020, č. j. 5 Azs 220/2019-33, publ. pod č. 4034/2020 Sb. NSS). Ačkoli se naposled zmiňovaná judikatura vztahuje primárně k rozhodnutím správních orgánů přijatým podle zákona o pobytu cizinců, musí být za situace, kdy zákon

o azylu ukládá žalovanému povinnost udělit žadateli doplňkovou ochranu mj. v případě, kdy by jeho vycestování bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR (tedy rovněž s čl. 8 Úmluvy, jak je interpretován v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, či s Úmluvou o právech dítěte), přiměřeně uplatňována právě i na posouzení skutečného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (srov. např. již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020-47, nebo rozsudek ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020-64).

[22] Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, vyjádřil v tom smyslu, že čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, respektive napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi (srov. též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 2 Azs 38/2011-47). Při stanovení rozsahu povinností státu je však v každém případě nutné zvážit okolnosti konkrétní věci a posoudit, zda se nejedná o případ, kdy by nepřiměřeným zásahem do rodinného či soukromého života žadatele byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR. Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem v tom ohledu, že v rámci posouzení je žalovaný povinen zohlednit i mezinárodní závazky, které pro ČR vyplývají z Úmluvy o právech dítěte, zejména vzít v úvahu tzv. nejlepší zájem dítěte, tedy základní hledisko, které jsou smluvní strany Úmluvy o právech dítěte povinny promítnout do veškerého rozhodování, jež se přímo či nepřímo dotýká právě zájmů nezletilých dětí.

[23] Např. v rozsudku ze dne 16. 3. 2020, č. j. 5 Azs 404/2019-28, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že při posuzování přiměřenosti dopadů do soukromého a rodinného života cizince je třeba v případě, že se tyto dopady dotýkají nezletilých dětí, v souladu s judikaturou ESLP k výkladu čl. 8 Úmluvy, z níž Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku obsáhle citoval, zohledňovat nejlepší zájem dítěte, tedy zabývat se pečlivě situací nezletilých dětí, brát v úvahu jejich věk, konkrétní okolnosti jejich pobytu či míru závislosti na péči daného cizince (srov. též např. rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2020, č. j. 5 Azs 220/2019-33).

[24] Nejvyšší správní soud např. již v rozsudku ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012-28, konstatoval, že při posuzování otázky, zda by již vycestování žadatelky o mezinárodní ochranu v uvedené věci, která rovněž žila v ČR společně se svým nezletilým dítětem, bylo nepřiměřeným zásahem do jejího rodinného a soukromého života, a zda tedy jsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, se zpravidla nelze spokojit s pouhým konstatováním, že žadatelka i její rodinní příslušnicí mají občanství země původu, a mohou tam tedy společně odcestovat a existenci rodiny tím zachovat. V tomto směru je třeba stěžovateli přisvědčit v tom, že posouzení věci žalovaným, potažmo krajským soudem je zjednodušující a neúplné. Stěžovatel opakovaně uváděl, že od roku 1995 žije v České republice, je otcem nezletilé dcery, která se narodila v roce 2010 v České republice, kde pobývá celý život (na základě povolení k trvalému pobytu); její matka odcestovala do Německa a o nezletilou již nejeví zájem, proto je stěžovatel jediným rodičem, který o nezletilou pečuje. Na území ČR žije ještě nemocná matka stěžovatele. Stěžovatel uváděl, že sám zajišťuje veškerou péči o nezletilou dceru, o chod celé domácnosti, je jediným živitelem rodiny. Dále uvedl, že v zemi původu již nemá žádné zázemí či blízké příbuzné. Žalovaný a shodně s ním i krajský soud dostatečně

neposuzovali, zda by v jeho případě došlo pouhou povinností vycestovat k porušení čl. 8 Úmluvy a také Úmluvy o právech dítěte a vůbec nevzali v potaz výše uvedené faktické překážky jeho vycestování. Jakkoli krajský soud poukázal na břemeno tvrzení, které stěžovatele stíhá stran uvedení důvodů, pro které o mezinárodní ochranu žádá, nikterak tvrzení, která stěžovatel konstantně po celou dobu řízení uváděl, nehodnotil. Krajský soud, jakož i žalovaný rovněž pochybili tím, že se v této souvislosti vůbec nezabývali nejlepším zájmem nezletilé dcery, který nedefinovali a ani neposoudili.

[25] Bylo tedy na místě, aby žalovaný zkoumal, zda skutečně je v možnostech stěžovatele, aby společně s dcerou, která od svého narození žila pouze v České republice, a nemocnou matkou vycestovali do Vietnamu, a zda by zde mohli skutečně fakticky realizovat svůj rodinný život. Odkaz žalovaného, resp. krajského soudu na to, že matka nezletilé je rovněž vietnamské příslušnosti, je v této souvislosti zcela nemístný za situace, kdy stěžovatel uváděl, že tato žije v Německu, dceru mu zde zanechala a nejeví o ni zájem. Žalovaný měl hodnotit nejen to, zda existují právní překážky takového kroku, nýbrž i to, zda tu jsou skutkové okolnosti, jež by mohly bránit vycestování rodiny stěžovatele do Vietnamu, jako např. nedostatek finančních prostředků spojený s absencí sociálních a rodinných vazeb v zemi původu apod. Nelze s ohledem na dosavadní dlouhodobý pobyt stěžovatele mimo zemi původu bez dalšího předpokládat, že by měl ve Vietnamu takové sociální vazby, které by mu umožnily vést rodinný život a finančně zabezpečit rodinu. Vyvstává tedy otázka, zda je možnost vystěhování rodiny do Vietnamu vůbec únosná. V části rozhodnutí zabývající se posouzením žádosti o mezinárodní ochranu z hlediska doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu žalovaný sice zmínil, že nepopírá, že stěžovatel zde má nezletilou dceru a matku, s nimiž žije ve společné domácnosti, nicméně tuto skutečnost ve vztahu k jeho pobytu ve výkonu trestu hodnotil jako nevýznamnou s tím, že jeho trestní minulost nesvědčí o jeho skutečném zájmu o dceru. Pokud takový závěr žalovaný učinil, aniž by skutečné rodinné vazby a poměry jakkoli zkoumal a prověřil, např. tím, že by vyslechl matku popř. dceru stěžovatele či jinak prověřil např. dotazem u příslušných orgánů péče o dítě, nelze jeho závěr označit, než za nepřezkoumatelný; stejně tak je třeba odmítnout ryze spekulativní závěr krajského soudu, že v případě matky stěžovatele je věcí jejího manžela, aby se o ni postaral. Nejvyšší správní soud připomíná, že pro kvalifikované posouzení nejlepšího zájmu dítěte je zásadní dostatečné množství informací, na jejichž základě budou mít správní orgány přehled o skutečné rodinné situaci cizince a jeho dětí; správní orgán je povinen opatřit si i k této otázce náležité podklady pro svá rozhodnutí.

[26] V tomto kontextu bylo úkolem žalovaného i krajského soudu, aby zhodnotili, zda již pouhé vycestování stěžovatele, které by bylo důsledkem napadeného rozhodnutí, nezasahuje nepřiměřeně do jeho rodinného a soukromého života, ale také do života nezletilé dcery. Žalovaný i krajský soud pochybili, jelikož se zájmem nezletilé vůbec nezabývali, konkrétně jejím vztahem se stěžovatelem, tím, jak by nesla obrovský zásah do svého života, kdy by byla nucena opustit, školu, domov a veškeré své kamarády. Žalovaný tedy měl nejdříve zjistit, co je v nejlepším zájmu nezletilé, posoudit ho jako přední hledisko a až poté by mohl správně posoudit, zda by vycestování stěžovatele nebylo nepřiměřené. Stejně tak se měl žalovaný zabývat skutečným zdravotním stavem matky stěžovatele (např. i jejím výslechem) a okolnostmi jejich soužití a tvrzené závislosti, a nikoli pouze setrvat na konstatování, že stěžovatel nepředložil žádné lékařské zprávy.

[27] Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační námitky důvodnými v tom ohledu, že žalovaný nevycházel při posouzení věci z dostatečně zjištěného skutkového stavu, neobstaral si dostatek důkazů ohledně společného soužití stěžovatele především s nezletilou dcerou (ovšem nikoli výlučně) pro své závěry, že vycestování stěžovatele nepředstavovalo rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Krajský soud měl, nepřistoupil-li sám k doplnění dokazování, byť to bylo na místě, pro tyto důvodně vytýkané vady rozhodnutí žalovaného zrušit, jestliže tak neučinil, a namísto toho žalobu zamítl, nemůže ani jeho rozhodnutí obstát.

[28] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dle § 110 odst. 2 s. ř. s. zrušil společně s rozsudkem krajského soudu rovněž rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení; v něm je žalovaný povinen doplnit dokazování, přitom je vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku.

[29] Nejvyšší správní soud rozhodl o celkových nákladech soudního řízení v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. V řízení o žalobě stěžovateli žádné náklady nevznikly; v řízení o kasační stížnosti vynaložil stěžovatel náklady spojené s právním zastoupením. Nejvyšší správní soud mu proto přiznal náklady řízení spočívající v odměně a náhradě hotových výdajů advokáta v souladu s vyhl. 177/1996 Sb., advokátní tarif, a to za dva úkony právní služby [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu; tj. převzetí zastoupení, doplnění kasační stížnosti], tj. 6 200 Kč a dále 2 x 300 Kč paušální náhradu hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tj. celkem 6 800 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát je plátcem DPH, zvyšuje se tato částka o daň ve výši 1 428 Kč, celkem tedy náleží stěžovateli náhrada nákladů řízení ve výši 8 228 Kč. Tuto částku je povinen uhradit žalovaný k rukám advokáta v přiměřené lhůtě 30 dnů.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. listopadu 2022

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu